

Гуцаленко Л. В., доктор економічних наук, професор кафедри обліку та оподаткування, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0001-5181-8652
e-mail: lyboffv@gmail.com

Палагута Н. С., магістр економічного факультету, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0002-7633-1936
e-mail: nataliapalahuta@gmail.com

Облікові функції у формуванні якості органічної продукції

Анотація. У статті розглянуто розвиток виробництва органічної продукції в Україні. Наведена характеристика виробників та перелік органічної продукції, що має попит у населення України. Окреслено фактори, що формують харчові звички в людини, з-поміж яких: економічні (вартість, дохід та доступність), фізичні (доступність, освіта та навички), соціальні (культура, сім'я та режим харчування), психологічні (настрій, стрес та провина) та особисті (ставлення, переконання та знання про їжу). Наведено умови сертифікації окремих видів органічної продукції. Виокремлено правила, яких повинні дотримуватися юридичні або фізичні особи, що пройшли сертифікацію органічного виробництва та які прямо пропорційно впливають на організацію обліку виробництва органічної продукції.

Обґрунтовано, що забезпечення якості органічної продукції можливе за умови дієвості контрольної функції обліку та вибудованого ланцюга елементів контролю в системі менеджменту. Доведено вплив облікових функцій на підвищення результативних інформаційних складових виробництва органічної продукції, зокрема: менеджерського контролю забезпечує виконання контрольної функції; взаємозв'язок центрів відповідальності та дохід спрямовані на виконання прогностичної функції обліку та результативність діяльності господарюючого суб'єкта; міжнародний досвід забезпечуватиме дієвість комунікаційної функції.

Ключові слова: облік; функції; якість; органічна продукція; організація обліку; контроль; менеджмент.

Hutsalenko Liubov, D.Sc. (Economics), Professor of the Department of Accounting and Taxation, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Palahuta Natalia, Master of Economics, Faculty of Economics, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Accounting Functions in Shaping the Quality of Organic Products

Abstract. Introduction The article considers the development of organic production in Ukraine. The characteristics of producers and the list of organic products that are in demand among the population of Ukraine are given. Here are the top 10 export products. The factors that shape eating habits in humans are outlined, in particular: economic (cost, income and affordability), physical (affordability, education and skills), social (culture, family and diet), psychological (mood, stress and guilt). and personal (attitudes, beliefs and knowledge about food). The conditions of certification of certain types of organic products are given. The rules to be followed by legal or natural persons who have passed the certification of organic production and which directly proportionally affect the organization of accounting for the production of organic products are highlighted.

It is substantiated that quality assurance of organic products is possible under the condition of efficiency of the control function of accounting and the built-in chain of control elements in the management system. The influence of accounting functions on increase of effective information components of production of organic products is proved, in particular: managerial control provides performance of control function; the relationship of responsibility centers and income are aimed at performing the prognostic function of accounting and performance of the business entity; international experience will ensure the effectiveness of the communication function.

Purpose of the article is to study of the influence of accounting functions on the formation of qualitative characteristics of organic production.

Results. The influence of accounting functions on increase of effective information components of production of organic products is proved, in particular: managerial control provides performance of control function; the relationship of responsibility centers and income are aimed at performing the prognostic function of accounting and performance of the business entity; international experience will ensure the effectiveness of the communication function.

Conclusions. Organic agricultural production has great potential and is one of the tools to improve the economic, social and environmental situation in Ukraine. Ensuring the quality of organic products is possible provided the effectiveness of the control function of accounting and the built-in chain of control elements in the management system.

Keywords: accounting; functions; quality; organic products; accounting organization; control; management.

JEL Classification: M40, M42, L15.

Постановка проблеми. Світовий ринок органічної продукції, яка характеризується натуральністю та безпечністю, має динамічну тенденцію до зростання. Розвиток органічного виробництва характеризується рядом проблем, зокрема: економічних, соціальних та екологічних, тому привертає все більшу увагу як українських, так і зарубіжних вчених. Особливою складовою досліджень економічної науки є облікова складова, яка забезпечує системне відображення господарських процесів від первісного їх здійснення до звітних даних. Потребують досліджень питання забезпечення якісних характеристик виробленої продукції та їх інформаційне підтвердження.

Розвиток технологій та рівень життя спонукає кожного турбуватися і про своє здоров'я, а саме звертати увагу на те, що він споживає.

Українці споживають значно менше органічних продуктів, ніж мешканці країн ЄС. На душу населення в Україні цей показник складає 3 євро, тоді як у ЄС – 53,7 євро. За обсягом внутрішнього ринку органічних продуктів Україна займає двадцять п'яте місце в Європі: з гектара органічних угідь на внутрішній ринок потрапляє продукції на 50 євро, тоді як у Європі – на 2345 євро.

За даними дослідження «Organic-World» у 2018 р. лідером за кількістю виробників є Туреччина (79,563 тис.), друге місце посідає Італія (69,317 тис.), на третьому місці знаходиться Франція (41,632 тис.). У цій статистиці Україна займає 30 місце з кількістю виробників 501 [2, с. 245].

Представлена статистика «Organic-World» про роздрібний продаж органічної продукції, а саме купівля кінцевим споживачем, дає розуміння, в якій країні найбільший попит на екопродукцію. Трійка лідерів складається з Німеччини, Франції та Італії з обсягом продажу 10910, 9139 та 3483 млн євро відповідно. Україна займає 27 місце з обсягом продаж 33 млн євро [2, с. 247].

В Україні виробництво органічної продукції також представлено: ТОВ «Органічний м'ясний продукт» (ТМ «Organic Meat») (м'ясо-ковбасні продукти), ТОВ «Фабрика бакалейних продуктів» (ТМ «Жменька») (крупя, борошно, пластівці, горох), ТОВ «Органік Оригінал» (ТМ «Екород») (крупя, борошно, олія соняшникова, пластівці, бобові), ПП «Агроекологія» (крупя), ТОВ «Лілак» (ТМ «Spring Drops») (березовий сік та мікси), ТОВ «Старий Порицьк» (крупя гречана, твердий сир), ТОВ «Фірма «Каспер» (ТМ «Organico») (олія соняшникова, рижю, ріпакова, лляна тощо), ПП «Галекс-Агро» (мед, крупя), ТОВ «Фітосвіт ЛТД» (чай з лікарських трав), ТОВ «Нова-Пак» (ТМ «Любисток») (спеції), ПАТ «Житомирський маслозавод» (ТМ «Рудь») (морозиво), ТМ «Пан Еко» (повидло, сиропи, соки тощо), ПП «Науково-виробнича

фірма «Елітфіто» (олія насіння гарбуза, льону, розторопші тощо), ТОВ «Діамант ЛТД» (ТМ «Козуб Органік») (крупя, борошно, пластівці вівсяні, гречані, житні тощо), ПП «Річойл» (олія), ФОП Сабельнікова (ТМ «Organic Villa») (овочі, ягоди, зелень), ТОВ «Харківнатурпродукт Компанія» (олія), ТОВ Кондитерська майстерня «Квартет» (ТМ «Джинджер») (пряники, печиво) тощо.

Проведена оцінка виробників органічної продукції дає можливість стверджувати, що їх різнопрофільність та широкий спектр технологій виробництва екопродукції вимагають вдосконалення організації та облікового забезпечення всіх процесів з дотриманням контрольної функції на проходженні даної продукції від виробництва до столу споживача.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти органічного виробництва досліджувались науковцями різних галузей, зокрема: О. Вінюкова [5] порівнює закордонний досвід та перспективи розвитку виробництва органічної продукції, Т. Курман [10] досліджувала нормативно-правову базу органічного виробництва, Н. Новак [13] досліджено чинники розвитку агроформувань з органічним виробництвом, Ю. Цаль-Цалко [12] досліджено особливості фінансового та управлінського обліку в органічному виробництві, У. Марчук [1] і В. Фабіянська [1] поглибили теорію та методичку менеджменту якості та розробили підходи до обліково-контрольного забезпечення якості сільськогосподарської продукції та її впливу на прибутковість підприємств.

Попри значну кількість досліджень, залишаються малодослідженими питання організації облікових процесів та дієвості контрольної функції обліку щодо дотримання норм та стандартів, які забезпечують якість органічної продукції.

Формулювання цілей дослідження. Мета статті полягає в уточненні впливу облікових функцій, зокрема контрольної, прогностичної, комунікаційної та інформаційної, на формування якісних характеристик виробництва органічної продукції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виробництво органічної продукції – це виробництво, що спрямоване на стале ведення сільського господарства, створення високоякісної продукції та використання процесів, які не завдають шкоди ні довкіллю, ні здоров'ю та добробуту людей, рослин і тварин.

Споживачі стурбовані якістю їжі, технологіями виробництва та походженням, тому в більшості випадків довіряють переважно органічній їжі. Процес прийняття рішень, пов'язаний з харчовими продуктами, є складним і на нього впливає багато визначальних факторів (рис.1).

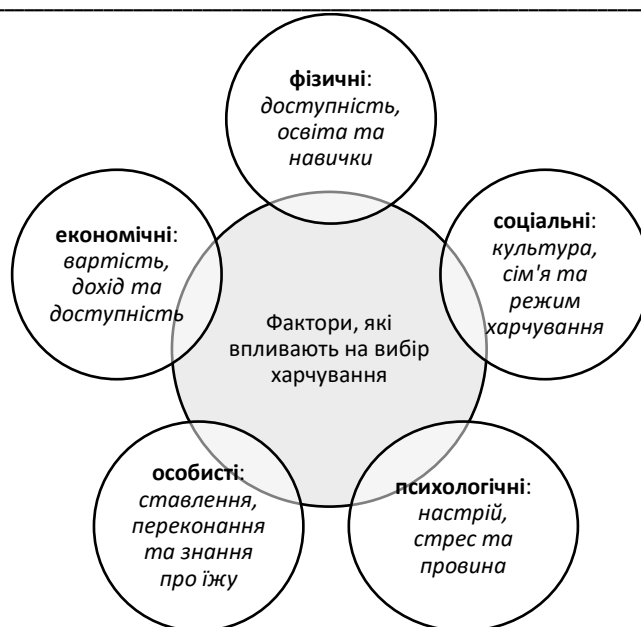

Рисунок 1 – Фактори, які формують харчові звички в людини

Джерело: сформовано авторами на основі [6]

Юридичні або фізичні особи, які пройшли сертифікацію органічного виробництва, повинні дотримуватися правил, які прямо пропорційно впливають на організацію обліку виробництва органічної продукції:

1) діяти згідно з чинним законодавством, користуватися методами виробництва органічної продукції;

2) відокремити традиційне виробництво від виробництва органіки, продукції перехідного періоду;

3) не використовувати у виробництві органічної продукції речовини отримані шляхом хімічного синтезу (агрохімікати, пестициди, тощо);

4) створити та контролювати канали утилізації відходів і побічних продуктів рослинного і тваринного походження у процесі виробництва органічної продукції;

5) застосовувати технології виробництва, які запобігають забрудненню або мінімізують будь-яке збільшення забруднення навколишнього природного середовища;

6) враховувати місцевий та регіональний екологічний стан територій під час вибору продукції для виробництва;

7) мінімізувати використання невідновлюваних ресурсів та зовнішніх ресурсів;

8) забезпечувати збереження та відтворення родючості ґрунтів.

У виробництві органічної продукції ресурси, продукти та процеси, які не містять генетично модифікованих організмів і речовин, є об'єктами обліку, при виробництві яких:

– у рослинництві заборонено використовувати отрутохімікати для боротьби з бур'янами, шкідниками й хворобами рослин, а також мінеральні добрива

синтетичного походження, при цьому захист рослин здійснюється переважно препаратами натурального походження, а для живлення ґрунту й рослин використовуються органічні добрива;

– у тваринництві не дозволяються застосовувати стимулятори росту, гормони й антибіотики, а для лікування тварин використовуються профілактичні засоби й гомеопатичні препарати.

Українське законодавство недосконале щодо питання органіки, тому сертифікація проводиться за міжнародними стандартами країн або об'єднань країн або приватними стандартами органічного виробництва, що визнаються на міжнародному ринку. Органічні виробники України в переважній більшості сертифікуються відповідно до стандарту Міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва і переробки, еквівалентного Постановам ЄС №834/2007, № 889/2008. Відповідні органічні продукти маркуються єдиним офіційним логотипом ЄС для маркування органічної продукції (органічний логотип ЄС – так званий «євро-листок»), який вказується на пакованих сертифікованих органічних продуктах разом з інформацією про орган сертифікації та походження органічної сировини.

Перелік українських сертифікованих органічних продуктів містить: зернові культури (пшениця, жито, тритикале, ячмінь, овес, просо, гречка, кукурудза тощо); бобові культури (горох, соя, люпин, вика, квасоля, боби тощо); олійні культури (соняшник, ріпак, гірчиця, льон); овочі (картопля, морква, буряк, капуста, спаржа, огірки, помідори, кабачки, цибуля, ревінь, перець); зелень (петрушка, кріп, салати); кавуни, дині, гарбузи; фрукти (яблука, груші, сливи, абрикоси, вишня тощо) – свіжі, сушені, морожені; ягоди (малина, ожина, суниця, полуниця, чорниця, брусниця, журавлина,

калина, кизил, чорноплідна горобина (аронія), бузина тощо) – свіжі, сушені, морожені; виноград; молочні продукти (молоко, йогурт, кефір, сметана, кисломолочний сир тощо), вершки, масло, морозиво); м'ясні вироби; яйця; гриби, горіхи, мед; хлібобулочні вироби, крупи, борошно, джеми, сиропи, соки, березові соки, спеції, рослинні олії, консервовані овочі, трав'яні чаї тощо.

З усього обсягу продажів органіки 90% припадають на експорт і лише 10% – на внутрішній ринок. Загалом в Україні виробляється понад 400 найменувань органічної продукції. Найбільше її реалізують до Нідерландів, Німеччини та Великобританії, але загалом українську органічну продукцію експортують до більше ніж 40 країн (рис.2).

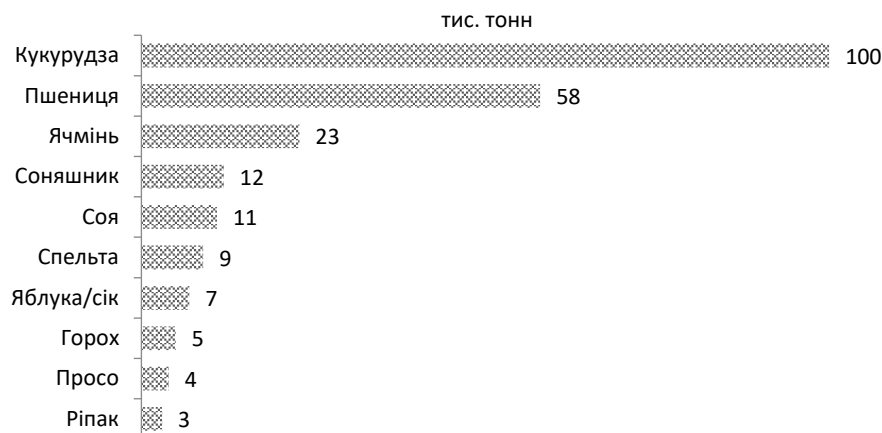

Рисунок 2 – Продукти-лідери з експорту Україною

Джерело: сформовано авторами на основі [2]

Щоб стати виробником органічної продукції, необхідно пройти процедуру сертифікації та підтвердити статус органічного виробника залежно від

виду діяльності в середньому раз на рік. Тривалість сертифікації виробництва залежить від галузі (табл.1).

Таблиця 1 Умови сертифікації окремих видів органічної продукції

Об'єкт, що сертифікується	Тривалість очікування сертифікату, місяці	Вартість сертифікації, тис. грн
Вирощена органічна суниця	36	12
Пасовища та поля з однорічними рослинами	24	10
Ферма з вирощування худоби (м'ясо) і коней	12	25
Ферма з вирощування кіз, свиней і корів (молоко)	6	20
Ферма з вирощування птиці (м'ясо)	2,5	24

Джерело: сформовано авторами

Не вся продукція українських органічних виробників орієнтована на експорт. Значна частина постачається до торговельних мереж України (магазини, супермаркети, тощо).

За результатами соціального опитування можна виокремити продукцію, яка характеризується попитом серед споживачів (табл. 2).

Дані наведеної інформації в таблиці свідчать, що в переважній більшості споживачами віддається перевага продукції тваринного походження.

Підприємство, яке займається органічною продукцією та має сертифікат виробника органіки, одразу завойовує довіру покупців. Чим кращий його імідж, тим більше споживачів його продукції. Вибір аудиторії для збуту екопродукції та розширення аудиторії для маркетингових функцій належить керівництву фірми.

Для підвищення конкурентоспроможності екопродукції на ринку в умовах нестабільності та ризику необхідними є формування облікової політики та організація облікового процесу, з урахуванням особливостей виробництва органічної продукції, яке дозволить підвищити її якісні характеристики, що в цілому впливатиме на результативні показники діяльності підприємства. Це можливо при вдосконаленні документування процесів виробництва, зберігання та реалізації органічної продукції; виділення специфічних статей витрат на її вирощування; створення окремих аналітичних рахунків для органічної продукції процесу виробництва, які прописуються в робочому плані рахунків; дієвість контрольної функції обліку за умови вибудованого формування ланцюга елементів контролю в системі менеджменту.

Таблиця 2 Характеристика виробників органічної продукції в Україні

Виробник	Рік заснування	Продукція, яка виробляється	Торговельна мережа	Особливості
ТМ «Світ Біо»	2009	Органічні яйця, козине молоко та овочі	«Ашан», «Сільпо», «Мегамаркет» Varus	Земельні угіддя в 2013 році отримали статус органічних. Для курей передбачений вільний випас. Несуться раз на два дні, без штучної стимуляції. Збирають та сортують яйця вручну.
ФСГ «Золотий Пармен»	2005	Соки прямого віджиму з власної сировини	Ok Wine та Сільпо	У 2012 році отримала сертифікат органічного виробника Organic Standart.
ТМ «Mol'far»	2016	Кипрійний чай	UA Made, Goodwine, Wintime.	Процес має шість етапів: збір, в'ялення, ферментація, окислення, прожарювання, фасування. Сировину збирають на Закарпатті, селище Пилипець.
ТОВ «Органік мілк»	2008	Органічний мед, молоко та м'ясо	«Ашан», «Сільпо», «Мегамаркет»	Фірма першою в Україні збудувала завод з виробництва органічної молочної продукції з власної сировини. Корови швейцарської породи вільно пасуться 200 днів на рік, споживають лише органічні корми. На фермах — лише автоматичне доїння.
ТМ «Сквиранка»	1993	Органічна гречка, вівсянка, кукурудзяна крупа, борошно та пластівці	«Ашан», «Сільпо», «Мегамаркет» та роздрібні магазини в населених пунктах	Близько 40% виробленої продукції компанія експортує.
ТМ «Етнопродукт»	2008	М'ясо та молоко	«Ашан», «Сільпо», «Мегамаркет»	Обробляє 4 тис. га органічних земель в Чернігівській області. Молоко не гомогенізується, що дозволяє зберегти природний стан продукту.
ТМ «LiQberry»	2011	Ягідна паста	мережа аптек, «Fozzy», «Ашан», «Мегамаркет», «Еко-лавка»	Перед переробкою компанія перевіряє сировину на наявність хімічних сполук. У ягідній пасті нема води, цукру та консервантів, продукт є потужним антиоксидантом.

Джерело: сформовано авторами

На думку Г. Кірейцева та В. Нехай, більшість проблем, що виникають у процесі управління господарською і фінансовою діяльністю підприємства, обумовлені недостатнім використанням інформаційної, контрольної та прогностичної функції обліку. Частина з них зумовлена не сформованістю ринкових

інфраструктур, інститутів та систем управління, його організацією [8, с.84].

Для забезпечення якості органічної продукції необхідно вибудувати організацію обліку таким чином, щоб забезпечувати реалізацію облікових функцій та їх вагому роль у системі менеджменту (рис.3).

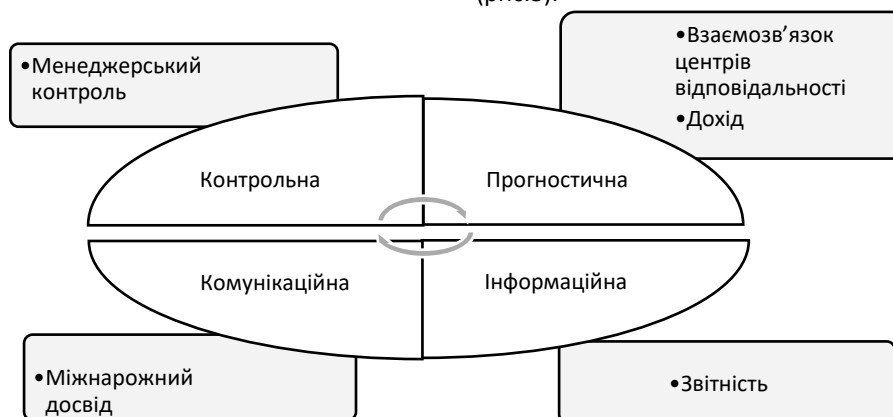

Рисунок 3 – Облікові функції в підвищенні результативних інформаційних складових виробництва органічної продукції

Джерело: сформовано авторами

Перша складова «Менеджерський контроль» (контрольна функція) розшифровується як контроль на етапі організації виробництва органічної продукції. Даний етап передбачає сертифікацію органічного виробника. До об'єктів даного контролю потрапляють також якісні характеристики насінневого матеріалу, засобів захисту рослин та тварин та інші складові витрат виробництва. Менеджерський контроль виступає гарантом якості екопродукції за умови належним чином вибудованої облікової політики та її дієвої функції.

За порушення чинного законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції законодавством передбачені відповідні штрафні санкції.

Для досягнення ефективного господарювання в системі управління контроль є однією з важливих функцій, оскільки через нього відбувається поєднання обліку, аналізу, прогнозування, регулювання діяльності підприємств.

Друга складова «Взаємозв'язок центрів відповідальності» (прогностична функція) розшифровується як необхідність встановити зв'язок між центрами відповідальності, забезпечити оперативну інформацію у всіх підрозділах і відділах підприємства. Посилення контрольних функцій у кожному з центрів відповідальності сприятиме дотриманню стандартів, що підвищують якісні характеристики виробленої продукції. Налагоджена робота менеджерів всіх рівнів забезпечить безперервність та результативність господарської діяльності.

Складова «Дохід» (прогностична функція) передбачає прибутковість, адже органічне виробництво має бути економічно вигідним для виробника і споживача. Необхідно сформулювати виробничу собівартість на окремих аналітичних рахунках процесу виробництва (23 «Виробництво») та забезпечити аналітичне відображення доходів і фінансових результатів від виробництва та реалізації органічної продукції в розрізі її видів. Попри перевищення вартості екологічних продуктів на 40-50% у порівнянні з традиційними, швейцарці щорічно витрачають на придбання органічних продуктів у середньому 105 євро, шведи – 47, італійці – 25 євро

відповідно. Якість продукції передбачає вищу собівартість та споживачів з відповідними доходами.

Складова «Звітність» (інформаційна функція) забезпечує узагальнення інформації, яка надає можливість здійснювати аналітичну оцінку. Для вдосконалення цієї частини господарської діяльності необхідно розробити внутрішньогосподарську звітність для забезпечення оперативною інформацією менеджерів всіх рівнів управління.

Остання складова «Міжнародний досвід» (комунікаційна функція) формулюється як запозичення інноваційних технологій, методів контролю, способів дотримання якісних характеристик інших країн. До цієї складової також можна віднести різні міжнародні програми підтримки органічного виробництва. Варто приділити увагу також і інформаційній базі та продовольчій безпеці нації.

Висновки. Органічне агровиробництво має великий потенціал та є одним з інструментів покращення економічного, соціального та екологічного стану в Україні. Органічні продукти підвищують безпеку харчування за умови забезпечення їх якісних характеристик відповідним вимогам стандартів.

Проведені дослідження дозволили виокремити фактори, що формують харчові звички в людини, зокрема: економічні (вартість, дохід та доступність), фізичні (доступність, освіта та навички), соціальні (культура, сім'я та режим харчування), психологічні (настрій, стрес та провина) та особисті (ставлення, переконання та знання про їжу).

Забезпечення якості органічної продукції можливе за умови дієвості контрольної функції обліку та вибудованого ланцюга елементів контролю в системі менеджменту. Доведено вплив облікових функцій на підвищення результативних інформаційних складових виробництва органічної продукції, зокрема: менеджерського контролю забезпечує виконання контрольної функції; взаємозв'язок центрів відповідальності та дохід спрямовані на виконання прогностичної функції обліку та результативність діяльності господарюючого суб'єкта; міжнародний досвід забезпечуватиме дієвість комунікаційної функції.

Література:

1. Marchuk U., Fabianska V. Product quality as a condition for maximisation of profit: accounting and control aspects. *Ekonomicnij Casopis – XXI (Economic Annals-XXI)*. 2017. 163(1-2(1)). P.85-90.
2. The world of organic agriculture. statistics and emerging trends 2020. URL: <https://shop.fibl.org/chde/mwdownloads/download/link/id/1294/> (дата звернення 23.04.2020).
3. Бойко Л. О. Виробництво органічної продукції – запорука продовольчої безпеки України. *Збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ»*. 2018. с. 125-126.
4. Вимоги до сертифікації органічного рослинництва. URL: <http://www.organicstandard.com.ua/files/cropproduction/ua/> (дата звернення 02.04.2020).
5. Вінюкова О. Б. Реалії та перспективи розвитку виробництва органічної продукції в Україні. *Регіональна економіка та управління*. 2018. №3 (21). С. 17-22.

6. Захарова Д. С. Ефективність виробництва органічної продукції сільськогосподарських підприємств: дис.... канд. екон. наук: 08.00.04 / Національний університет водного господарства та природокористування. Рівне. 2015. 220 с.
7. Касич А. Понятійний апарат терміну «готова продукція» як об'єкта бухгалтерського обліку. *Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка*. 2016. №11 (188). С. 33-36.
8. Кірейцев Г. Г., Нехай В. А. Обліково-аналітична система сільськогосподарського підприємства в умовах антикризового управління. *Облік і фінанси АПК*. 2009. № 3. С. 84-90.
9. Костишин Н. С. Значення готової продукції та особливості організації її обліку на м'ясопереробних підприємствах. *Економіка і суспільство*. 2017. № 11. С. 515-522.
10. Курман Т. Проблеми законодавчого забезпечення виробництва органічної продукції тваринництва. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. №12. С. 153-157.
11. Мельничук Я. П. Документальне оформлення витрат і виходу продукції рослинництва органічного походження. *ВІСНИК ЖДТУ*. 2016. № 2 (76). С. 27-32.
12. Мороз Ю. Ю., Цаль-Цалко Ю. С. Облікове забезпечення господарської діяльності товаровиробників органічної продукції. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/8415/1/Organik_2017_289297.pdf (дата звернення 27.03.2020).
13. Новак Н. П. Управління розвитком агроформувань з виробництва органічної продукції. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. №18. С. 64-66.
14. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції: Закон України від 03.07.2019 № 2740-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19> (дата звернення 02.04.2020).

References:

1. Marchuk, U. & Fabiianska, V. (2017). Product quality as a condition for maximisation of profit: accounting and control aspects. *Ekonomichnij Casopis – XXI (Economic Annals-XXI)*, 163(1-2(1)), 85-90.
2. The world of organic agriculture. Statistics and emerging trends 2020. Retrieved from: <https://shop.fibl.org/chde/mwdownloads/download/link/id/1294/>
3. Bojko, L. O. (2018). Organic production is the key to Ukraine's food security. *Zbirnyk tez II Vseukrains'koi nauково-praktychnoi internet-konferentsii «Publichne upravlinnia ta administruvannia u protsesakh ekonomichnykh reform»*, 125-126 [in Ukr.].
4. Vymohy do sertyfikatsii orhanichnoho roslynnytstva. Retrieved from: <http://www.organicstandard.com.ua/files/cropproduction/ua/> [in Ukr.].
5. Viniukova, O. B. (2018). Realities and prospects of development of organic production in Ukraine. *Rehional'na ekonomika ta upravlinnia*, 3 (21), 17-22 [in Ukr.].
6. Zakharova, D. S. (2015). Efficiency of production of organic products of agricultural enterprises (Ph.D. Thesis). Natsional'nyj universytet vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia. Rivne [in Ukr.].
7. Kasych, A. (2016). The conceptual apparatus of the term "finished product" as an object of accounting. *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu imeni T. Shevchenka*, 11 (188), 33-36 [in Ukr.].
8. Kirejtsev, H. H. & Nekhaj, V. A. (2009). Accounting and analytical system of an agricultural enterprise in the conditions of crisis management. *Oblik i finansy APK*, 3, 84-90 [in Ukr.].
9. Kostyshyn, N. S. (2017). The value of finished products and features of the organization of its accounting at meat processing enterprises. *Ekonomika i suspil'stvo*, 11, 515-522 [in Ukr.].
10. Kurman, T. (2018). Problems of legislative support for the production of organic livestock products. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, 12, 153-157 [in Ukr.].
11. Mel'nychuk, Ya. P. (2016). Documenting the costs and output of crop production of organic origin. *VISNYK ZhDTU*, 2 (76), 27-32 [in Ukr.].
12. Moroz, Yu. Yu. & Tsal'-Tsalko, Yu. S. Accounting support of economic activity of producers of organic products. Retrieved from: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/8415/1/Organik_2017_289297.pdf [in Ukr.].
13. Novak, N. P. (2016). Management of the development of agricultural formations for the production of organic products. *Naukovyj visnyk Kherson's'koho derzhavnoho universytetu*, 18, 64-66.
14. Verkhovna Rada of Ukraine (2019). On the basic principles and requirements for organic production, circulation and labeling of organic products (Act No. 2740-VIII, July 3). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19> [in Ukr.].

